

Sygn. akt VI ACa 1583/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 marca 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA Ryszard Sarnowicz

Sędzia SA Teresa Mróz (spr.)

Sędzia SA Agata Zajac

Protokolant stażysta Martyna Arcon

po rozpoznaniu w dniu 6 marca 2018 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa Stowarzyszenia (...) w W.

przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

o zapłatę i zaniechanie

na skutek apelacji obu stron

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 21 czerwca 2016 r., sygn. akt XXV C 1377/15

I zmienia zaskarżony w ten sposób, że:

a) ***w punkcie trzecim zasądza od (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. na rzecz Stowarzyszenia (...) w W. dalszą kwotę 2.251,24 zł (dwa tysiące dwieście pięćdziesiąt jeden złotych dwadzieścia cztery grosze) wraz z ustawowymi odsetkami od kwoty 2.029,16 zł (dwa tysiące dwadzieścia dziewięć złotych szesnaście groszy) od dnia 27 czerwca 2015 r. do dnia zapłaty, a od kwoty 222,08 zł (dwieście dwadzieścia dwa złote osiem groszy) od dnia 29 września 2015 r. do dnia zapłaty;***

b) ***w punkcie czwartym kwotę 1.417,97 zł (jeden tysiąc czterysta siedemnaście złotych dziewięćdziesiąt siedem groszy) podwyższa do kwoty 2.355 zł (dwa tysiące trzysta pięćdziesiąt pięć złotych);***

II oddala apelację powoda w pozostałym zakresie;

III oddala apelację pozwanej;

IV zasądza od (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. na rzecz Stowarzyszenia (...) w W. 1.710 zł (jeden tysiąc siedemset dziesięć złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt VI A Ca 1583/16

UZASADNIENIE

Pozwem z 28 sierpnia 2015 r. powód Stowarzyszenie (...) wystąpił przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z żądaniem:

- zakazania pozwanej dokonywania publicznego odtwarzania oraz reemisji w sieci telewizji kablowej utworów audiowizualnych nadawanych w programach telewizyjnych w obiekcie hotelowym prowadzonym przez pozwaną – w hotelu (...), jako działań naruszających prawa autorskie - do czasu zawarcia z powodem umowy licencyjnej,
- zasądzenia od pozwanej 5.205,36 zł wraz z odsetkami ustawowymi od 4.752,72 zł liczonymi od 27 czerwca 2015 r., natomiast od 452,64 zł od daty wniesienia pozwu,
- zasądzenia od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania sądowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 21 czerwca 2016 r. Sąd Okręgowy w Warszawie zakazał pozwanej dokonywania publicznego odtwarzania oraz reemisji w sieci telewizji kablowej utworów audiowizualnych nadawanych w programach telewizyjnych w obiekcie hotelowym (...) położonym w W. przy ul. (...), jako działań naruszających prawa autorskie twórców, do czasu zawarcia ze Stowarzyszeniem (...) w W. umowy licencyjnej, zasądził od pozwanej na rzecz powoda 2.756,09 zł wraz z ustawowymi odsetkami: od 2.542,75 zł od dnia 27 czerwca 2015 r. do dnia zapłaty, od 213,34 zł od dnia 29 września 2015 r. do dnia zapłaty, w pozostałym zakresie powództwo o zapłatę oddala i rozstrzygnął o kosztach procesu.

Orzeczenie powyższe zapadło na podstawie następujących ustaleń faktycznych i rozważań prawnych Sądu Okręgowego:

Stowarzyszenie (...) jest organizacją zbiorowego zarządu prawami autorskimi w rozumieniu art. 104 ustawy z 04 lutego 1994 r. o prawie autorskim i pokrewnym.

Podstawą prawną podjęcia przez powoda zbiorowego zarządu jest zezwolenie Ministra Kultury udzielone w formie decyzji nr (...) z 29 maja 1995 r. oraz decyzja nr (...) z 28 lutego 2003 r.

Zakres zezwolenia obejmuje między innymi zarząd majątkowymi prawami autorskimi do utworów audiowizualnych wykorzystywanych na polach eksploatacji publicznego odtwarzania i reemisji, publiczne udostępnianie utworu w taki sposób, aby każdy miał do niego dostęp w miejscu i czasie przez siebie wybranym. Zadaniem (...) jest zbiorowy zarząd majątkowymi prawami autorskimi do utworów audiowizualnych przysługujących producentom utworów audiowizualnych, jak również współtwórcom (reżyserom, scenarzystom, operatorom dźwięku, operatorom obrazu, scenografom, montażystom, kostiumografom).

Na powyższym polu eksploatacji utworów audiowizualnych nie działa inna organizacja zarządzająca tymi samymi prawami do utworu audiowizualnego.

Pozwana jest właścicielem obiektu hotelowego posadowionego w W. przy ul. (...), składającego się ze 177 pokoi hotelowych, 4 sal konferencyjnych, lobby, baru, restauracji (...), ogródka restauracyjnego. (...) jest obiektem 4-gwiazdkowym o wysokim standardzie. Każdy pokój hotelowy wyposażono w odbiornik telewizyjny typu (...). Pozwana prowadzi hotel od 18 września 2013 r. Cena za pokój za dobę w okresie 5 – 6 grudnia 2015 r. wahała się w zależności od standardu i metrażu od 254,15 zł do 559,13 zł.

Sąd Okręgowy ustalił, że obłożenie hotelu w okresie od stycznia 2013 r. do maja 2016 r. wahało się od 27 do 91%. Średnia w roku 2013 wynosiła 67%, w roku 2014 – 52%, w roku 2015 – 52%, do maja 2016 r. - 46%.

Uwzględniając obłożenie hotelu w poszczególnych miesiącach objętych pozwem, wynagrodzenie ze spornego tytułu przy zastosowaniu stawki 1,23 zł (1 zł plus 23% VAT) wynosi łącznie 2.756,09 zł:

Pozwana, nie zawarła nigdy ze Stowarzyszeniem (...) umowy ustalającej wysokość wynagrodzenia za korzystanie z utworów audiowizualnych w prowadzonym hotelu. Pozwana nie uiszcza opłat tytułem eksploatacji praw autorskich do utworów audiowizualnych na polu publicznego odtwarzania.

Pismem z 16 czerwca 2015 r. powód bezskutecznie wezwał pozwaną do zapłaty kwoty 4.752,72 zł tytułem bezumownego korzystania z utworów audiowizualnych w prowadzonym przez pozwaną obiekcie hotelowym oraz zawarcia umowy, na podstawie której byłoby możliwe legalne korzystanie z praw autorskich przez pozwaną Spółkę. Do pisma załączono także wzór ewentualnej umowy. Pozwana odebrała to wezwanie w dniu 19 czerwca 2015 r.

Powód nie posiada aktualnie zatwierdzonych prawomocnie tabel wynagrodzeń. Wszystkie postępowania wszczęte przed Komisją Prawa Autorskiego, zmierzające do zatwierdzenia tabel, zostały umorzone ze względu na utratę mocy przez art. 108 ust. 3 u.p.a.p.p. Stowarzyszenie (...), po nowelizacji prawa autorskiego, ponownie wystąpiło o uchwalenie nowej tabeli wynagrodzeń na polu publicznego odtwarzania. Tabela złożona przez powoda została zatwierdzona przez Komisję Prawa Autorskiego w dniu 10 lipca 2013 r. Od decyzji tej odwołała się jednakże Izba Gospodarcza Hotelarstwa Polskiego. Obecnie toczy się postępowanie o zatwierdzenie tabel wynagrodzeń przed Sądem Okręgowym w Poznaniu pod sygn. akt I Ns 345/14, które nie zostało jeszcze zakończone. Stowarzyszenie (...) zawarło już stosowne umowy licencyjne z właścicielami ponad 600 obiektów hotelowych

W tych okolicznościach Sąd Okręgowy uznał, że powództwo zasługiwało w większości na uwzględnienie

Odnosnie do podawanego w wątpliwość przez pozwaną pojęcia „publicznego odtwarzania” Sąd Okręgowy stwierdził, że z pewnością pokój hotelowy nie jest miejscem publicznym i umieszczenie telewizorów w pokoju w celu umożliwienia gościom hotelowym oglądania programów telewizyjnych nie ma charakteru odtworzenia publicznego w rozumieniu pola eksploatacji, którym zarządza powód na podstawie zezwolenia Ministra Kultury i Sztuki. W powołanym rozumieniu pojęcia miejsca publicznego istnieją pewne obszary prywatności, które można wyodrębnić, takie jak prywatne mieszkanie i choćby pokój hotelowy, który bez wątpienia ma danemu gościowi hotelowemu to mieszkanie czasowo zastąpić. Funkcje, jakie ma spełnić pokój hotelowy stanowią wprost zaprzeczenie miejsca o charakterze publicznym w znaczeniu potocznym, albowiem jest on dla osoby, która go wynajmuje, miejscem intymnym i prywatnym.

Jednocześnie Sąd podkreślił, że przy badaniu zakresu spornego pojęcia „miejsca publicznego” czy też raczej „publicznego odtwarzania” należy brać pod rozwagę zasadniczy cel omawianej ustawy oraz poszczególne uregulowania w niej zastosowane. W tym kontekście Sąd stwierdził, że umieszczenie w hotelu pozwanej telewizorów celem umożliwienia oglądania programów telewizyjnych, nie jest działaniem w ramach licencji ustawowej określonej w art. 24 u.p.a.p.p. Odtwarzanie programów audiowizualnych w związku z umieszczeniem telewizorów w pokojach hotelowych oraz innych pomieszczeniach ogólnodostępnych wiąże się ze skierowaniem ich do bliżej nieoznaczonego grona odbiorców, wśród których są goście hotelowi zatrzymujący się w hotelu zwykle na ściśle określony czas, z reguły jest to pobyt krótkotrwały, kilkudobowy oraz inne osoby przebywające w pomieszczeniach ogólnodostępnych typu recepcja, bar, hol, których pobyt w pomieszczeniach hotelowych ma charakter tymczasowy, krótkotrwały, nierzadko przypadkowy. Zatem skład osobowy gości przebywających w pomieszczeniach hotelowych, w tym w poszczególnych pokojach, jest zmienny, determinowany takimi czynnikami, jak tymczasowość, przypadkowość. Nie jest to oznaczony krąg osób (odbiorców) w rozumieniu zastosowanym przez ustawodawcę w art. 24 ust. 1 u.p.a.p.p.

Zdaniem sądu pierwszej instancji, z pewnością umieszczenie odbiorników telewizyjnych przez pozwaną w hotelu wiąże się z osiągnięciem przez nią wymiernych korzyści majątkowych, albowiem wpływa to na atrakcyjność oferty hotelowej, podwyższa standard hotelu i wpływa bezpośrednio na uzyskanie wyższej „kategorii gwiazdkowej” hotelu.

Kwestię tę reguluje obecnie rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z 19 sierpnia 2004 r. (Dz. U. Nr 188, poz. 1945), zgodnie z którym, dla uzyskania określonej kategorii gwiazdkowej, niezbędne jest posiadanie w pokojach

telewizorów w celu możliwości oglądania programów lokalnych i satelitarnych, a dla niektórych kategorii jest niezbędne zorganizowanie sali klubowej. Nie ma przy tym znaczenia kwestia oglądalności programów przez określone osoby, wystarcza bowiem potencjalna możliwość skorzystania z oferty obejrzenia programu audiowizualnego. Z tych względów działania pozwanej nie są działaniami w ramach licencji ustawowej określonej w art. 24 ust. 2 ustawy, gdyż warunkiem skorzystania z unormowań określonych w tym przepisie, jest brak korzyści majątkowych w związku z odbiorem programów.

Odnosząc powyższe do sporu między stronami, Sąd wskazał, że skoro bezspornie pozwana posiada w każdym ze 177 pokoi hotelowych odbiorniki telewizyjne, udostępniane gościom hotelowym, którzy za swój pobyt wnoszą ustalone wynagrodzenie właścicielowi (wyższe z uwagi na podniesiony odbiornikiem telewizyjnym standard hotelu), a za pośrednictwem których następuje odtwarzanie, reemitowanie utworów audiowizualnych na polach eksploatacji wskazanych w decyzjach w zw. z art. 50 pkt 3 u.p.a.p.p., to pozwana nie podlega zwolnieniu ustawowemu wynikającemu z art. 24 u.p.a.p.p. Tym samym stosownie do art. 17 w zw. z art. 70 ust. 2¹ pkt 3 oraz art. 70 ust. 3 i 4 u.p.a.p.p. w zw. z 104 u.p.a.p.p., a także art. 79 ust. 1 u.p.a.p.p. powodowi przysługują roszczenia wywiedzione w pozwie. Ustawa o prawie autorskim przewiduje bowiem, że za odtwarzanie, reemisję utworu audiowizualnego, współtwórcom należy się wynagrodzenie płatne odpowiedniej organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi, zaś pozwana nie korzysta ze zwolnienia ustawowego, niweczącego te roszczenia.

Skoro zatem pozwana nie może korzystać z licencji ustawowej, to na odbiór programów telewizyjnych (lokalnych lub satelitarnych) powinna uzyskać stosowne zezwolenie w postaci umowy licencyjnej, której - jak sama przyznała - nie posiada oraz wnosić ustalone wynagrodzenie za publiczne odtwarzanie programów audiowizualnych w pokojach hotelowych, w których umieszczono odbiorniki telewizyjne. W tym zakresie na korzyść powoda działa silne domniemanie faktyczne. Odbiorniki telewizyjne nie zostały umieszczone w pokojach hotelowych jako element wystroju wnętrza, ale w celu używania przez gości poprzez odtwarzanie programów audiowizualnych. W takiej sytuacji, zatem pozwana winna wykazać, że odbiorniki te nie są używane do publicznego odtwarzania utworów audiowizualnych objętych polem eksploatacji przypisanym stosownym zezwoleniem powoda.

W związku z powyższym, Sąd wskazał, że w przypadku eksploatacji będącej przedmiotem sporu, powód korzysta z domniemania zawartego w art. 105 u.p.a.p.p. i obejmuje cały repertuar, w tym również zagraniczny. Strona powodowa jako organizacja zbiorowego zarządzania prawami autorskimi w rozumieniu art. 104 u.p.a.p.p. jest uprawniona do dochodzenia ochrony praw autorskich w odniesieniu do pól eksploatacji objętych zbiorowym zarządzeniem i ma legitymację czynną w tym zakresie.

Sąd Okręgowy podkreślił również, że w zakresie domniemania płynącego z art. 105 u.p.a.p.p., powód nie ma obowiązku wykazania, do których konkretnie utworów powierzono mu prawa w zarząd, także w zakresie repertuaru zagranicznego. Taki wymóg byłby zbyt daleko idący, wyłączając wręcz skuteczność ochrony przyznanej twórcom i współtwórcom utworów audiowizualnych. Samo enumeratywne wyliczenie przez pozwaną innych organizacji zbiorowego zarządzania takich, jak Związek (...), Stowarzyszenie (...), nie obala tegoż domniemania. Pozwana nie sprecyzowała bowiem na jakich polach eksploatacji działają wymienione organizacje, nie przedstawiła stosownego zezwolenia władz określającego zakres ich działalności, nie wiadomo również jaki rodzaj twórców (współtwórców) zrzeszają (muzyków, aktorów, producentów itp.).

Zdaniem Sądu, okoliczność stanowiąca podstawę domniemania prawnego w stosunkach wymiany dóbr i usług powinna być łatwo uchwytana. Podstawę tego domniemania stanowi fakt objęcia przez daną organizację zbiorowym zarządzeniem określonych praw na oznaczonych polach eksploatacji, o których rozstrzyga treść udzielonego tej organizacji zezwolenia.

Sąd Okręgowy wskazał, że nie jest zwolnieniem, prezentowanej w orzecznictwie i doktrynie odmiennej koncepcji domniemania istnienia legitymacji organizacji zbiorowego zarządzania, podkreślił jednocześnie, że przyjęta w niniejszym postępowaniu koncepcja w największym stopniu oddaje istotę ochrony praw autorskich i pokrewnych.

Finalnie bowiem, w przypadku sporu kompetencyjnego ozz, jeżeli treść zezwolenia nasuwa wątpliwości odnośnie zakresu rozstrzygnięcia, to ich usunięcie może nastąpić w drodze postanowienia, o jakim mowa w art. 113 k.p.a.

Zdaniem Sądu pierwszej instancji nieodzowne jest ponadto podejście pragmatyczne do zagadnienia i odpowiedź na pytanie czy zarząd w konkretnej sytuacji faktycznej określoną kategorią praw jest możliwy w formule indywidualnego ich wykonywania, czy też jednak ciąży ku formule kolektywnego administrowania. Sąd zwrócił uwagę, że zbiorowe zarządzanie w ujęciu syntetycznym obejmuje bowiem te przypadki, w których indywidualne wykonywanie danego prawa, jest ze względów praktycznych niemożliwe lub znacznie utrudnione albo nieefektywne. Zdaniem sądu pierwszej instancji taka sytuacja ma miejsce w przedmiotowej sprawie. Indywidualne podejście do zagadnienia publicznego odtwarzania utworów audiowizualnych w pokojach hotelowych, byłoby trudne nie tylko dla uprawnionego, ale także korzystającego. W ocenie Sądu Okręgowego specyfika ochrony praw autorskich i pokrewnych przyjęta w ww. ustawie, poprzez serię licznych domniemań faktycznych i prawnych, wprowadza wyraźne odstępstwo od wskazywanej przez pozwaną istoty postępowania cywilnego w postaci indywidualnie określonych uprawnień. Obowiązujące szczególne regulacje i rozwiązania, muszą zostać potraktowane jako modyfikacja zasad ogólnych. Dlatego też koncepcja domniemania wynikającego z art. 105 u.p.a.p.p. zaprezentowana przez pozwaną nie może zostać zaakceptowana.

Skoro pozwana w pokojach hotelowych publicznie odtwarzała i odtwarza utwory audiowizualne i nie może korzystać z licencji ustawowej, to na odbiór programów telewizyjnych powinna uzyskać zezwolenie, a także jest zobowiązana do zapłaty stosownego wynagrodzenia powodowi, który posiada legitymację czynną w niniejszym postępowaniu.

Korzystanie przez pozwaną z utworów audiowizualnych bez zezwolenia powoduje, że powód jako podmiot uprawniony może żądać na podstawie art. 79 ust. 1 pkt 1 u.p.a.p.. zaniechania dalszego naruszania tych praw. W pokojach hotelowych pozwanej, w dalszym ciągu (z uwagi na wymóg ich posiadania w celu utrzymania dotychczasowego standardu hotelu – 4 gwiazdki), znajdują się odbiorniki telewizyjne. W dalszym ciągu występuje zatem potencjalny stan zagrożenia naruszenia praw autorskich publicznym odtwarzaniem w pokojach hotelowych utworów audiowizualnych bez zezwolenia za pośrednictwem odbiorników telewizyjnych. W celu przeciwdziałania tym naruszeniom, zasadne jest wdrożenie zakazu wynikającego z powyższego przepisu.

W ocenie Sądu Okręgowego pozwana niezasadnie powołuje się na treść art. 5 k.c. Nie może bowiem, zdaniem sądu pierwszej instancji, zostać uznane za naruszające te zasady zachowanie powoda, który realizuje swoje ustawowe uprawnienia wobec powtarzających się od lat naruszeń ze strony korzystającego. Nie może również żądać ochrony prawnej na podstawie tegoż uregulowania podmiot, który sam nie przestrzega porządku prawnego, naruszając przy prowadzeniu działalności hotelarskiej prawa autorskie i pokrewne twórców. Rozmiar ewentualnych skutków nie ma tu znaczenia. Sąd wskazał ponadto, że powód, przed wszczęciem postępowania zwracał się do pozwanej o zawarcie umowy licencyjnej i zaprzestanie naruszeń. Działania te nie przyniosły żadnego rezultatu. W tej sytuacji jedynym środkiem prawnym, pozwalającym na skuteczne egzekwowanie prawa, jest wprowadzenie zakazu dokonywania publicznego odtwarzania i reemisji utworów audiowizualnych w obiekcie hotelowym prowadzonym przez pozwaną zgodnie z żądaniem pozwu.

Odnosnie do roszczenia majątkowego powoda, Sąd Okręgowy podkreślił, że powód nie posiada zatwierdzonych tabel określających wysokość należnego minimalnego wynagrodzenia z tytułu eksploatacji utworów audiowizualnych. Pomiędzy stronami poza sporem pozostawało również to, że w takiej sytuacji zastosowanie znajdzie art. 110 u.p.a.p.p. Poza sporem pozostawała również proponowana przez powoda ryczałtowa stawka obliczana od pokoju hotelowego w kwocie 1 zł miesięcznie.

W ocenie Sądu Okręgowego wynagrodzenie winno jednak uwzględniać faktyczne obłożenie hotelu, co wynika z tego, że wynagrodzenie należne twórcom utworu audiowizualnego przysługuje za ich publiczne odtwarzanie, a nie potencjalną możliwość odtwarzania, w oderwaniu od faktycznego obłożenia pokoi hotelowych.

Z tych względów Sąd uznał rozwiązanie zaproponowane przez pozwaną uznać za słuszne. Odzwierciedla ono bowiem istotę uregulowań zawartych w przepisach ustawy, będąc najbardziej zbliżoną do rozwiązania optymalnego z

punktu widzenia powołanych unormowań prawnych, a nie możliwych do faktycznego wyegzekwowania w realnych stosunkach, działalności hotelarskiej. Rozwiązanie to uwzględnia ponadto interesy obu stron. Realizuje prawa należne twórcom, nie będąc przy tym nadmiernym obciążeniem dla korzystających, których miesięczne opłaty zmieniałyby się w zależności od wzrostu bądź obniżenia liczby gości. Niższe obłożenie powodowało, że nie wszystkie pokoje pozostawały w użytku. Tym samym logiczny, zdaniem Sądu Okręgowego jest wniosek, że za pośrednictwem nie wszystkich 177 odbiorników telewizyjnych publicznie odtwarzano utwory audiowizualne, w tym filmowe. Wniosku tego, w ocenie Sądu nie zmienia nawet „symboliczna” zdaniem powoda, opłata ryczałtowa naliczana od każdego pokoju hotelowego, a także fakt zawarcia umów z innymi hotelami na analogicznych warunkach, jak wskazywane w niniejszym postępowaniu.

Zdaniem Sądu argument powoda wskazujący na obowiązek równego traktowania wszystkich korzystających jest chybiony. Nie stanowi przy tym z całą pewnością naruszenia zasad równego traktowania określonych przez art. 106 u.p.a.p.p. Przepis ten dotyczy bowiem zupełnie innej grupy adresatów, tj. członków, twórców zrzeszonych w organizacji zbiorowego zarządzania, a nie podmiotów korzystających z ich praw autorskich.

Sąd podkreślił, że realizacja interesów danej grupy podmiotów uprawnionych, nie może następować kosztem drugiej grupy – obowiązanej - z naruszeniem powyższych kryteriów ustawowych. Z uwagi na obowiązującą zasadę swobody umów, nie można przyjąć, że poszczególne stosunki cywilnoprawne zawsze kształtować się będą w jednakowy sposób. Fakt zawarcia przez powoda umów licencyjnych z ponad 600 innymi hotelami na określonych jednolitych warunkach, nie przesądza, że stanowisko powoda musi być jedynym słusznym rozwiązaniem w przedmiotowej sprawie.

Sąd podkreślił, że powyższe nie przesądza o mechanizmie obliczania i pobierania opłaty w tego typu sytuacjach. Rozstrzygnięcie zapadłe w niniejszej sprawie stanowi jedynie wypadkową ustalonych w postępowaniu okoliczności faktycznych oraz kryteriów ustawowych, na podstawie których obliczane jest wynagrodzenie należne twórcom przy publicznym odtwarzaniu utworów audiowizualnych przy uwzględnieniu przedstawionych przez strony dowodów.

Mając powyższe na uwadze, Sąd wskazał, że powód dochodzi wynagrodzenia za okres od 1 września 2013 r. do 31 lipca 2015 r. tj. za 23 miesiące. Uwzględniając miesięczne obłożenie hotelu, przy niekwestionowanej stawce ryczałtowej 1 zł plus podatek VAT w wysokości 23 %, należne powodowi wynagrodzenie wynosi 2.756,09 zł.

O odsetkach ustawowych od zasądanego roszczenia Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 455 k.c. W zakresie kwoty 2.542,75 zł za okres bezumownego użytkowania przypadający od września 2013 r. do 31 maja 2015 r. (okres objęty przedsądowym wezwaniem do zapłaty), Sąd orzekł zgodnie z żądaniem pozwu od 27 czerwca 2015 r. (wezwanie do zapłaty w terminie 7 dni doręczone zostało 19 czerwca 2015 r.). W stosunku zaś do pozostałej kwoty 213,34 zł (2 756,09 zł – 2 542,75 zł) o odsetkach orzeczono od dnia następnego po dniu doręczenia pozwanej odpisu pozwu, tj. od 29 września 2015 r. Z tym bowiem dniem pozwana dowiedziała się o wysokości roszczenia powoda za czerwiec i lipiec 2015 r. Dopiero z powzięciem tej informacji można uznać, że pozostaje w zwłoce w spełnieniu świadczenia w rozumieniu art. 455 k.c.

O kosztach procesu Sąd orzekł stosownie do art. 100 zdanie pierwsze k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c.

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia wywiodły obie strony procesu.

Pozwana zaskarżyła wyrok w zakresie rozstrzygnięć zawartych w punktach pierwszym, czwartym, piątym i szóstym orzeczenia.

Zarzuciła Sądowi Okręgowemu naruszenie prawa materialnego – art. 79 ust. 1 pkt 1 ustawy o prawie autorskim w zw. z art. 5 k.c. przez uznanie, że żądanie całkowitego zakazania pozwanej dokonywania publicznego odtwarzania oraz reemisji w sieci telewizji kablowej utworów audiowizualnych nadawanych w programach telewizyjnych w obiekcie hotelowym prowadzonym przez pozwaną do czasu zawarcia przez pozwaną z powodem umowy licencyjnej bez jakiegokolwiek uwzględnienia specyfiki działalności pozwanej, bez odniesienia do zakresu podmiotów, które reprezentuje powód oraz bez uwzględnienia skutków uwzględnienia takiego żądania, nie stanowi nadużycia prawa i

korzysta z ochrony, podczas, gdy prawidłowa analiza stanu faktycznego i prawnego powinna prowadzić do wniosku przeciwnego, co w rezultacie doprowadziło sąd do wydania błędnego rozstrzygnięcia w zakresie żądania z punkty 1 pozwu, art. 100 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. poprzez błędne rozdzielanie kosztów procesu przez przyjęcie na potrzeby obliczenia stopnia, w jakim powód wygrał sprawę, wartości uśrednionej z 52,94% (dotyczącej stopnia, w jakim powód utrzymał się w zakresie roszczenia o zapłatę) oraz 100% (dotyczącej stopnia, w jakim powód utrzymał się w zakresie roszczenia negatoryjnego), podczas, gdy prawidłowy sposób rozdzielania kosztów powinien być dokonany według wskaźnika uzyskanego przez podzielenie kwoty 3.756,09 zł przez kwotę 6.206,00 zł.

W konkluzji apelacji pozwana wniosła o uchylenie wyroku w zaskarżonym zakresie i orzeczenie co do istoty sprawy, ewentualnie o skierowanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Powód zaskarżył orzeczenie Sądu Okręgowego w zakresie rozstrzygnięć zawartych w punktach trzecim i czwartym wyroku.

Zarzucał Sądowi Okręgowemu naruszenie art. 70 ust. 2 ind. 1 pkt 2 ustawy o prawie autorskim w zw. z art. 110 ustawy poprzez błędną wykładnię i uznanie, że przy obliczeniu należnego wynagrodzenia należy uwzględnić obłożenie hotelu w przypadku gdy „stosownym wynagrodzeniem” w rozumieniu art. 70 ust. 2 ind. 1 ustawy jest wynagrodzenie, jakie otrzymywałby uprawniony z tytułu korzystania z majątkowych praw autorskich, gdyby użytkownik zawarł z nim stosowną umowę, czyli takie wynagrodzenie, jakie płać inni użytkownicy praw na podstawie umów zawartych z organizacją zbiorowego zarządzania, które w przypadku publicznego odtwarzania utworów audiowizualnych jest wynagrodzeniem ryczałtowym w wysokości 1 zł netto miesięcznie za każdy pokój wyposażony w odbiornik telewizyjny, niezależnie od obłożenia hotelu, że stawka w wysokości 1 zł uwzględnia fakt występowania powszechnie niepełnego obłożenia pokoi hotelowych, ponieważ gdyby stawka miała być wyliczona na podstawie niepełnego obłożenia hotelu, musiałaby być znacząco podwyższona, że dodatkowe wynagrodzenie za publiczne odtwarzanie utworów audiowizualnych ma zostać zapłacone przez pozwaną z uwzględnieniem obłożenia hotelu tj. na innych warunkach niż pozostali użytkownicy znajdujący się w analogicznej sytuacji, co jest sprzeczne z zasadą równego traktowania użytkowników praw oraz prowadzi do nieuzasadnionego zastosowania zróżnicowanych warunków konkurencji - tzw. dyskryminacji cenowej kontrahentów, także do tego, że pozwana będzie miała lepszą pozycję na rynku w stosunku do innych użytkowników, którzy płać powodowi wynagrodzenie w wyższej wysokości – 1 zł za każdy pokój naliczane niezależnie od obłożenia hotelu, naruszenie art. 227 k.p.c. w zw. z art. 110 ustawy prawo autorskie przez niewłaściwe zastosowanie i dopuszczenie dowodu z dokumentu prywatnego w postaci wykazu obłożenia hotelu, w przypadku, gdy przy zastosowaniu stawki 1 zł za pokój dla spełnienia przesłanek z art. 110 ustawy zakres obłożenia hotelu pozostaje bez znaczenia, ponieważ stawka 1 zł uwzględnia już niepełne obłożenie hotelu, naruszenie art. 233 k.p.c. w zw. z art. 245 k.p.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie polegające na sprzecznym z zasadami logiki i doświadczenia życiowego przyznaniu wiarygodności wykazowi obłożenia hotelu sporządzonemu przez pełnomocnika zarządu stanowiący jedynie oświadczenie pozwanej, które nie dowodzi w sposób wiarygodny rzeczywistego obłożenia hotelu w poszczególnych miesiącach, a dane zawarte w tym wykazie nie zostały poparte żadnymi dowodami, a ich prawdziwość nie została przez sąd zweryfikowana.

W konkluzji apelacji powód wniósł o zmianę wyroku w punkcie trzecim i zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda dalszej kwoty 2.251,24 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwoty 2.029,16 od dnia 27 czerwca 2015 r. do dnia zapłaty i od 222,08 zł od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja pozwanej pozbawiona jest uzasadnionych podstaw prawnych i jako taka podlega oddaleniu, apelacja powoda natomiast zasługuje na uwzględnienie.

Odnośnie do apelacji pozwanej należy w pierwszym rzędzie podkreślić, że apelacja zawiera jedynie jeden zarzut odnoszący się do rozstrzygnięcia co do istoty, zarzuca mianowicie Sądowi Okręgowemu naruszenie art. 79 ust. 1 pkt 1 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych w związku z art. 5 k.c.

Pozwana nie kwestionuje natomiast legitymacji czynnej powoda do odchodzenia między innymi zakazania pozwanej odtwarzania i reemisji utworów audiowizualnych w hotelu.

Z tego powodu nie jest zrozumiałe powoływanie się na naruszenie wyżej wskazanych przepisów. Pozwana stoi na stanowisku, że zakaz odtwarzania i reemisji programów audiowizualnych w pokojach hotelowych może dotyczyć również twórczości podmiotów nie reprezentowanych przez powoda. Tymczasem, wbrew stanowisku pozwanej, sąd pierwszej instancji, w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia, w sposób obszerny odniósł się do kwestii domniemania wynikającego z art. 105 u.p.a.p.p. odnosząc się między innymi do poglądu wyrażonego przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 20 maja 1999 r. w sprawie I CKN 1139/97. Sąd Najwyższy podkreślił, że art. 105 ust. 1 u.p.a.p.p. ustanawia domniemanie, zgodnie z którym organizacja zbiorowego zarządzania jest uprawniona do zarządzania i ochrony w odniesieniu do pól eksploatacji objętych zbiorowym zarządzaniem oraz ma legitymację procesową w tym zakresie. Należy przyjąć, że podstawę tego domniemania stanowi objęcie przez daną organizację zbiorowym zarządzaniem określonych praw na oznaczonych polach eksploatacji i że o okoliczności tej rozstrzyga treść zezwolenia Ministra Kultury i Sztuki. Przemawiają za tym następujące argumenty. Po pierwsze, względem przyczyny ustanowienia domniemania. Celem ustawodawcy było bowiem zapobieżenie wątpliwościom, która z organizacji zbiorowego zarządzania, przy ich wielości, posiada uprawnienie do zarządzania konkretnym prawem. Po drugie, ogólną prawidłowość, zgodnie z którą okoliczność stanowiąca podstawę określonego domniemania prawnego w stosunkach wymiany dóbr i usług, powinna być łatwo uchwytana. Owo domniemanie, jak inne domniemania prawne, może być obalone przez wykazanie, że dana organizacja nie jest uprawniona do zarządzania konkretnym prawem. Poza tym, stosownie do art. 105 ust. 1 u.p.a.p.p., na przewidziane w nim domniemanie nie można powołać się, gdy do tego samego utworu rości sobie tytuł więcej niż jedna organizacja zbiorowego zarządzania. Rozstrzygnięcie to jest konsekwencją możliwości istnienia kilku organizacji zbiorowego zarządzania, działających w tym samym zakresie. Sąd Najwyższy podkreślił, że do uchylenia zastosowania powyższego domniemania nie wystarczy jednak samo wskazanie, że istnieje inna organizacja, działająca w tym samym zakresie (...). Podmiot kwestionujący legitymację danej organizacji w odniesieniu do określonych (konkretnych) praw musi nadto wykazać, że inna organizacja działająca w tym samym zakresie powołuje się wobec niego na swój tytuł do tych samych praw. Zdaniem Sądu Najwyższego, gdyby do uchylenia stosowania domniemania z art. 105 ust. 1 u.p.a.p.p. wystarczyło samo wskazanie istnienia innej organizacji, działającej w tym samym zakresie, w sytuacji, w której Ministerstwo Kultury i Sztuki zezwala na działanie wielu organizacji o pokrywającym się zakresie zarządzania, domniemanie to mogłoby utracić swe praktyczne znaczenie.

Skoro zatem pozwana nie obaliła skutecznie domniemania wynikającego z art. 105 u.p.a.p.p., nie może skutecznie podnosić, że zakaz, jakiego domaga się powód – odtwarzania i reemisji utworów audiowizualnych może dotyczyć również twórczości podmiotów nie reprezentowanych przez powoda.

Sąd Okręgowy, w sposób akceptowany przez Sąd Apelacyjny, uzasadnił brak obalenia przez pozwaną domniemania wynikającego z powyższego przepisu.

Omawiany zarzut nie zasługuje również na uznanie z tego względu, że podmiot, który postępuje niezgodnie z prawem, nie może powoływać się na ochronę wynikającą z art. 5 k.c. przed roszczeniem powoda.

W warunkach bezumownego korzystania z utworów, które stanowi naruszenie praw wyłącznych, powoływanie się na zarzut nadużycia prawa może zostać uznane za sprzeczne z ogólnymi zasadami odpowiedzialności i tzw. zasadą czystych rąk. Osoba naruszająca prawo nie może bez wykazania szczególnych przesłanek powołać się na zarzut nadużycia prawa. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 czerwca 2011 r., sygn. akt V CSK 373/10 stwierdził, że powoływanie się na nadużywanie prawa nie może prowadzić do uchylenia lub zmiany obowiązujących przepisów, jak też trwałego pozbawienia uczestnika obrotu prawnego danego prawa podmiotowego. Oznacza to, że zarzut nadużycia prawa będzie bezskuteczny zawsze wtedy, gdy jego uwzględnienie oznaczałoby pozbawienie twórcy uprawnienia wynikającego z faktu dysponowania przez niego prawami autorskimi.

Publiczne odtwarzanie utworów audiowizualnych w pokojach hotelowych przez pozwanego, w ramach prowadzonej działalności hotelarskiej i uzyskiwanie z tego tytułu pośrednio korzyści (podwyższenie standardu pokoi, co ma wpływ

na cenę świadczonych usług), jako niemieszczące się w granicach licencji ustawowej z art. 24 u.p.a.p.p. jest działaniem niedozwolonym. W takim wypadku na podstawie art. 79 ust. 1 pkt 1 u.p.a.p.p. podmiot uprawniony, którego prawa zostały naruszone może żądać zaniechania dalszego naruszania.

Roszczenie o zaniechanie naruszeń oparte na normie art. 79 ust. 1 pkt 1 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych może być tylko wówczas skutecznie dochodzone, gdy na datę zamknięcia rozprawy, trwa stan naruszenia prawa autorskiego albo też gdy wprawdzie już nie ma on już miejsca lecz istnieje rzeczywista możliwość powtórnego podjęcia działań zmierzających do jego naruszania, ewentualnie gdy powód dowiedzie, że potencjalny naruszciciel czyni przygotowania do niedozwolonych działań, które będą prowadziły do (przyszłego) naruszania takich praw (vide wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie, z dnia 20 stycznia 2015 r., sygn. akt I ACa 1434/14).

W przedmiotowej sprawie pozwana nie zaprzestała odtwarzania i reemisji utworów audiowizualnych w hotelu, stan taki istniał w chwili wyrokowania, dlatego też uwzględnienie żądania powoda w tym zakresie było uzasadnione.

Nie jest również trafny zarzut apelacji naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 100 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. Sąd Okręgowy w sposób prawidłowy dokonał rozliczenia kosztów procesu ustalając procentowy stosunek wygranej do przegranej stron postępowania. Tak czy inaczej zarzut ten nie może być uznany za zasadny, ponieważ uwzględnienie apelacji powoda niemalże w pełnym zakresie generuje konieczność zmiany rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów postępowania.

Odnosząc się wobec powyższego do apelacji powoda, Sąd Apelacyjny uznał, że jest ona zasadna w zakresie, w jakim kwestionuje, przyjęty przez Sąd Okręgowy sposób obliczenia stosownego wynagrodzenia. Stawka ryczałtowa za jedno gniazdko telewizyjne nie była podana w wątpliwość przez pozwaną. Zatem należy uznać, że podstawą obliczenia stosownego wynagrodzenia, jakiego domaga się powód to będzie 1 zł plus VAT za gniazdko.

Nie można jednak zgodzić się z argumentacją Sądu Okręgowego zawartą w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia, że przy ustalaniu stosownego wynagrodzenia należy wziąć pod uwagę faktyczne obłożenie hotelu w okresie, za jaki powód żąda wynagrodzenia.

Przede wszystkim podkreślić należy, że zgodnie z utrwalonym stanowiskiem judykatury (np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2006 r., sygn. akt II CSK 245/06), wynagrodzenie stosowne w rozumieniu art. 79 ust. 1 ust 3b ustawy z 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych, to takie wynagrodzenie, jakie otrzymywałby autor, gdyby osoba, która naruszyła jego prawa majątkowe, zawarła z nim umowę o korzystanie z utworu w zakresie dokonanego naruszenia.

W ocenie Sądu Apelacyjnego stanowisko to wyklucza możliwość przyjęcia za podstawę obliczenia powyższego wynagrodzenia faktycznego obłożenia hotelu. Wszak umowa o korzystanie z utworu na określonym polu eksploatacji ma odnosić się do korzystania „w przyszłości” z utworu.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego przyjęcie poglądu, że wynagrodzenie należne jest za dokonane naruszenie praw autorskich niweczyłoby sens umowy zawieranej z twórcą zezwalającej na korzystanie z utworu na określonym polu eksploatacji. W takiej bowiem sytuacji wystarczające byłoby regulowanie należności wobec twórcy już po wykorzystaniu utworu.

Dlatego też zasadne jest przyjęcie, że stosowne wynagrodzenie dla powoda należy ustalić zgodnie z ilością pokoi hotelowych wyposażonych w odbiorniki telewizyjne, gotowych na przyjęcie gości mogących korzystać z repertuaru oferowanego przez hotel.

Nie jest, w ocenie sądu drugiej instancji stanowisko Sądu Okręgowego, że przyjęte przez ten sąd rozwiązanie co do ustalenia stosownego wynagrodzenia uwzględnia interesy obu stron. Celem przepisu art. 79 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, jest przede wszystkim ochrona praw autorskich twórcy.

Należy raz jeszcze zwrócić uwagę, że wysokość „stosownego wynagrodzenia” należnego powodowi interpretować należy na gruncie art. 79 ust. 1 pkt 3b ustawy z dnia 4 lutego 1994r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych jako wynagrodzenie, jakie otrzymywałby autor, gdyby osoba, która naruszyła jego prawa majątkowe, zawarła z nim umowę o korzystanie z utworu w zakresie dokonanego naruszenia. W konsekwencji za zasadniczy punkt odniesienia przyjmując należy postanowienia umów licencyjnych zawieranych przez danego uprawnionego z innymi użytkownikami jego praw. Oceniając „stosowność” wynagrodzenia należy przede wszystkim odnieść jego wysokość do normalnej praktyki stosowanej w danych stosunkach, a więc do wynagrodzenia wnikającego z umów zawieranych w podobnych w obrocie sytuacjach eksploatacyjnych (vide wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 23 kwietnia 2014 r., sygn. akt I A Ca 658/12).

Odnosząc się wobec powyższego do stanu faktycznego przedmiotowej sprawy, wskazać należy, że obowiązek kontraktowania nałożony na organizację zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi przez art. 106 ust. 2 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych oznacza powinność akceptacji, jeżeli nie sprzeciwiają się temu ważne powody, oferty zawarcia umowy licencyjnej upoważniającej do korzystania z repertuaru organizacji na określonych przez nią, jednakowych dla wszystkich kontrahentów warunkach.

Nie ma zatem racji Sąd Okręgowy umniejszający znaczenie zawartych przez powoda z innymi hotelami umów na warunkach analogicznych, jakich powód dochodzi w niniejszym postępowaniu.

W tych okolicznościach uznać należało, że stanowisko zaprezentowane w złożonych przez pozwaną pismach i próba wykazania przez pozwaną obłożenia hotelu w okresie, za który powód domaga się wynagrodzenia jest bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny uznając za niezasadną apelację pozwanej oddalił ją na podstawie art. 385 k.p.c. Apelacja powoda jako uzasadniona w znacznej części spowodowała konieczność, zgodnie z art. 386 § 1 k.p.c., zmiany wyroku sądu pierwszej instancji stosownie do wniosku apelacyjnego za wyjątkiem żądania zasądzenia odsetek od kwoty 222,08 od dnia wniesienia pozwu do dnia 28 września 2015 r. Odpis pozwu doręczony został pozwanej 28 września 2015 r., zatem pozwana w opóźnienie w zapłacie wynagrodzenia pozostawała dopiero od dnia 29 września 2015 r. W powyższym zakresie apelacja powoda podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c. Konsekwencją zmiany orzeczenia co do istoty, było dokonanie zmiany rozstrzygnięcia w zakresie kosztów postępowania i obciążenie nimi pozwanej jako przegrywającej proces.

Orzeczenie o kosztach postępowania apelacyjnego zapadło na podstawie art. 98 k.p.c. stosownie do jego wyniku.